

تفویض اختیار به استانداران راه‌ها نمی‌کنیم

مسعود پزشکیان، با حضور در نشست سراسری استانداران گفت: «تفویض اختیار اقدام صحیح و موثری بوده و ما هدف نهایی در این زمینه را راه‌نخواهیم کرد. البته به طور طبیعی این مسئله ممکن است در مسیر اجرا با مشکلاتی مواجه شود که باید با همکاری، همدلی و هماهنگی برطرف شوند.»

پزشکیان همچنین با تأکید بر اهمیت توازن و هماهنگی در موضوع توسعه و با اشاره به شعار دولت برای وفای و انسجام اظهار داشت: «شعار ما از ابتدا برای ایران بود و از اول هم تأکید داشتیم که برای توسعه ایران، باید همه مردم صرف‌نظر از قومیت، باور، جنسیت و نژاد کنار هم باشند. همچنین این انسجام باید به کشورهای همسایه و منطقه نیز تسری یابد، چراکه توسعه پایدار در گرو توسعه همگون و متوازن در همه منطقه است.»

کاری کنیم که بر قوام وحدت ملی افزوده شود

غلامحسین محسنی‌اژه‌ای، رئیس قوه قضائیه در نشست شورای عالی قوه قضائیه گفت: «تثبیت و تحکیم انسجام و وحدت ملی، از جمله تأکیدات و مطالبات رهبر حکیم انقلاب و یک فریضه برای همه ماست. همه ما کارگزاران نظام باید کاری کنیم که بر قوام وحدت ملی افزوده شود و از هر آنچه که سبب تفرق و تشتت می‌شود پرهیز و اجتناب کنیم؛ باید بدانیم که همین وحدت ملی است که موجب پیشرفت کشور و دفع شر دشمنان را فراهم می‌آورد.» رئیس دستگاه قضا در ادامه ضمن تشریح الزامات حفظ وحدت و انسجام ملی، بیان داشت: «در راستای تثبیت و تحکیم انسجام و وحدت ملی، نیاز به تبیین‌گری، گفت‌وگو و مباحثه داریم تا به یک اشتراک نظر نائل آییم؛ اهمیت این امر از آن جهت است که ممکن است یک مقوله یا یک اقدام، از نظر عده‌ای، وحدت‌افزا و بالعکس، از نظر جمعی، وحدت‌زدا باشد.»

تندروها فقط هزینه‌تراشی می‌کنند

احمد فاطمی، نماینده مجلس دوازدهم در گفت‌وگو با ایسنا گفت: «مردم با هر گرایش و سلیقه‌ای پای ایران، انقلاب و رهبری ایستادند که این، بزرگترین سرمایه و دستاورد است و چنین ظرفیت عظیمی خلق شد. اگر هزاران میلیارد هزینه می‌کردیم نمی‌توانستیم این سرمایه، اتحاد و انسجام را به‌دست آوریم. در چنین شرایطی همه به‌خصوص صداوسیما مسئول حفظ این اتحاد و انسجام هستند؛ صداوسیما نباید اجازه دهد که این قاب ملی جولانگاه یک عده افراد و تفکر خاص و آدم‌های تکراری شود، لذا باید همه جریان‌های سیاسی در رسانه ملی حضور پیدا کنند تا بازتاب‌دهنده صدای ملت باشند.» او ادامه داد: «تندروها و افرادی که دیدگاه متصلبه‌ن دارند، به بهانه دلسوزی برای نظام و انقلاب تنها برای نظام هزینه می‌تراشند. این افراد فضا و عرصه را تنگ می‌کنند، به‌گونه‌ای که مسئولان ما جرأت اظهارنظر و تصمیم‌گیری بر مبنای خردگرایی را ندارند. باید به این وضعیت پایان داده شود.»

تاریخ
سیاست

مجلس اول

شورای نگهبان دورۀ اول

تایید بدون بررسی دقیق

انتخاب حقوقدانان ادوار مختلف شورای نگهبان و رویکرد مجالس با معرفی شدگان

شورای محترم نگهبان چه بوده است و سرانجام چه کسانی رای آورده‌اند؟ يك نظر هم این است که می‌گوید مطالعه عمیق و دقیق صورت بگیرد و دوم حله‌ای باشد... يك شرط هم حقوقدان است. الان مخالفین محترمی که می‌فرمایند: «چه شده شما بحث می‌کنید؟» و محمل عجله که شما جناب آقای صدقیانی می‌فرمایند این است که این بحث برای ما پیش آمده که هرکس يك لیسانس در یکی از رشته‌های حقوقی قضایی می‌گوید می‌شود به این حقوقدان گفت: «حقوقدان!»؛ شورای محترم عالی فارسی ۲۲ تیر ۱۳۶۵) در روز انتخاب حقوقدانان معرفی شده از سوی شورای عالی قضایی در سال ۱۳۶۵ این موضوعات مورد توجه نمایندگان بود و از میان ۸ نفر حقوقدان معرفی شده از سوی شورای عالی قضایی حسین مهرپور، گودرز افتخارچهرمی و محمدرضا علیزاده با آرای بالا در آخر به عضویت حقوقدانان شورای نگهبان درآمدند. در ۲۶ تیر ۱۳۶۵ آیت‌الله خمینی طی حکمی احمد جنتی، لطف‌الله صافی‌گلپایگانی و ابوالقاسم خزعلی را به عنوان فقهای شورای نگهبان انتخاب کرد.

در ۲۵ تیر ۱۳۶۸ قوه قضائیه شش حقوقدان شامل حسن فاخری، حسن حبیبی، احمد علیزاده، حسین شایگان، محمود فهیمی و حسین دادگر را برای عضویت در شورای نگهبان به مجلس معرفی کرد که پس از رای‌گیری حسن فاخری، حسن حبیبی و احمد علیزاده به عنوان حقوقدان شورای نگهبان انتخاب شدند. در این دوره بحث جدید و اختلاف‌نظر خاصی شکل نگرفت و البته آرای اعضای معرفی شده هم متناسب با آن بالا بود. چنانچه از ۱۸۶ رای اخذ شده، حبیبی ۱۸۶، حسن فاخری ۱۱۲ و احمد علیزاده ۱۱۴ رای آوردند.

دوره سوم

«ماده (۱۳۷) که قابل توجه در رای‌گیری هست این است: کلیه انتخاباتی که در مجلس و کمیسیون‌ها و شعب به عمل می‌آید اعم از اینکه فردی باشد یا جمعی (به استثناء انتخاب رئیس، اعضای حقوقدان شورای نگهبان که با اکثریت مطلق عده حاضر صاحب‌رای خواهد بود و موارد دیگری که در این آئین‌نامه حد و نصاب دیگری برای آن تعیین شده است به استثناء این موارد به اکثریت نسبی است) در رابطه با حقوقدانان شورای نگهبان و حقوقدانان اکثریت مطلق است یعنی نصف به‌علاوه يك از حاضرین در جلسه که حق رای دارند باید رای بیاورند تا حائز اکثریت بشوند؛ بنابراین آنچه که الان مورد بحث ماست،» این متن که نشان از بحث‌های گذشته مجلس درباره شورای نگهبان بود، پیش از رای‌گیری اعضای حقوقدان شورای نگهبان مطرح شد.

سوم تیرماه ۱۳۷۱ قوه قضائیه شش نفر از جمله «محمدرضا علیزاده، محمدرضا عباسی‌فرد، خسرو بیژنی، علی‌آراد، جلال‌الدین مدنی کرمانی و محمود فهیمی» را به مجلس معرفی کرد. در روز رای‌گیری هر ۶ نفر در مجلس حضور داشتند و دفترچه معرفی آنها نیز پیشتر در میان نمایندگان پخش شده بود. پس از رای‌گیری از میان ۲۰۹ رای، محمدرضا علیزاده با ۱۶۳، محمدرضا عباسی‌فرد ۱۰۶ و خسرو بیژنی ۱۰۵ رای به عنوان حقوقدان شورای نگهبان انتخاب شدند. چند هفته بعد در ۲۶ تیرماه ۷۱ آیت‌الله خامنه‌ای، مقام رهبری، احمد جنتی، غلامرضا رضوانی و ابوالقاسم خزعلی را برای یک دوره دیگر به عنوان فقهای شورای نگهبان منصوب کرد.

در ۲۱ تیر ۱۳۷۴ قوه قضائیه احمد علیزاده، حسن حبیبی، رضا زواره‌ای، گودرز افتخارچهرمی، حسین مهرپور و حسن فاخری را به مجلس معرفی کرد و سرانجام احمد علیزاده، حسن حبیبی و رضا زواره‌ای به عنوان حقوقدانان جدید شورای نگهبان انتخاب شدند. در ۲۴ تیرماه نیز آیت‌الله

فرد ممکن است آن سوال را پاسخ بدهد بعداً نسبت به این رای‌گیری کنیم و الا ارجاع به کمیسیون تحقیق کار درستی به‌نظر من نیست(هاشم صباغیان-تیر ۱۳۵۹).» متن مذکور بخشی از بحث‌های مطرح شده در اولین رای‌گیری مجلس برای حقوقدانان شورای نگهبان است.

اسفندماه ۱۳۵۸ امام خمینی، رهبری انقلاب در حکمی، شش روحانی را به عضویت در فقهای شورای نگهبان منصوب کرد. تیرماه سال بعد شورای عالی قضایی ۱۲ نفر را به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد. در این بین اسامی سیدحسن مرتضوی، علی‌آراد، مهدی هادوی، حسین مهرپور، گودرز افتخارچهرمی، محمد صالحی، حسین جنتی، محمود فهیمی، سیدهاشم طباطبائی، سیدجلال‌الدین مدنی کرمانی، محمدجعفر جعفری‌لنگرودی و محسن هادوی به میان آمد و در بررسی‌ها فقط موضوع نداشتن شناخت لازم مطرح شد که در نهایت جزواتی برای معرفی این افراد در اختیار نمایندگان قرار گرفت و سه روز پس از آن در ۲۶ تیر ۱۳۵۹ بارای مجلس شش حقوقدان شورای نگهبان مشخص شدند. محمدصالحی، گودرز افتخارچهرمی، محسن هادوی، مهدی هادوی، علی‌آراد و حسین مهرپور. حقوقدانانی بودند که در اولین دوره به شورای نگهبان وارد شدند.

در تیرماه ۶۲ پس از گذشت سه سال از تشکیل شورای نگهبان، مطابق اصل ۹۲ قانون اساسی، میان اعضای حقوقدان این شورا قرعه‌کشی انجام شد و عضویت مهدی هادوی، محسن هادوی و گودرز افتخارچهرمی به پایان رسید. با خروج این افراد از شورای نگهبان، شورای عالی قضایی ۹ نفر را به مجلس معرفی کرد. از میان «حسن فاخر، محمود فهیمی، یوسف ایزدیان، غلامحسین صادقی‌قهراری، خسرو بیژنی، سیدجلال‌الدین مدنی کرمانی، محمدمهدی خاکپور، حسین دادگر، قاسم پیرون،» با تأکید بر اینکه «بدانید آقایان رای هم نسبی است، یعنی اگر مثلاً بیست رای هم هر يك از اینها بیاورند آنهايي که رای بیشتر آورده‌اند، انتخاب می‌شوند، اینطور نیست که رای ندادن باعث شود که انتخاب نشوند ضمناً چون استخراج آراء طول می‌کشد برنامه بعدی را شروع می‌کنیم.»(اعلام پیش از رای‌گیری)» در پی همه بحث‌هایی که در این جلسه مطرح شد، سرانجام جلال‌الدین مدنی، خسرو بیژنی و حسن فاخری جایگزین ۳ حقوقدان پیشین شورای نگهبان شدند.

دوره دوم

«مسئله دیگری که در این طرح هست این است که رای با اکثریت مطلق حاضرین باشد. در اصل ۹۱ قانون اساسی گفته شده که آقایان با رای مجلس انتخاب می‌گردند. این رای مجلس آمده در آئین‌نامه شده رای نسبی. یعنی اگر ۶ نفر معرفی شدند و مجلس محترم به علت عدم شناخت نتوانست رای بدهد و تعداد ممتنع بالا رفت، مثلاً ۳ نفر ۵۰ رای آوردند، انتخاب می‌شوند و می‌روند آیا این واقعا کسی که با ۵۰ رای می‌آید و می‌رود شورای نگهبان از آن پشتوانه و اعتبار کافی برخوردار است؟ خُب، اگر واقعا يك کسی واجد شرایط بود و معرفی شده بود که با رای بالا رای می‌آورد. اگر واجد شرایط نبود یا نمایندگان محترم شناخت نداشتند یا شناخت برایشان کافی نشد یا دلالت برای آنها کافی نشود، آن‌وقت این را رای نمی‌دهند و شورای محترم عالی قضائی دوباره افراد دیگری را معرفی می‌کند و این هیچ چیز بدی نیست.»(بادامچیان، ۲۲ تیر ۱۳۶۵)

«الان دو نظر در برابر هم قرار گرفته است؛ يك نظر این است که بدون اینکه مجلس مطالعه عمیق و دقیقی انجام بدهد به صرف اطلاعاتی که از این طرف، آن طرف به دست می‌آورد و با اعتماد به معرفی شورایعالی قضایی به اشخاصی رای بدهد. یا اینطور که می‌فرمایند در جلسات خصوصی بحث بشود تا مردم مطلع نشوند. بحث‌ها درباره حقوقدانان

سمیه متقی

دبیر گروه سیاست

«این نیست که حالا چون رئیس قوه قضائیه اصرار دارد این شش نفر را معرفی کند ما هم الزام داشته باشیم از این شش نفر حتماً سه نفر را انتخاب کنیم، اگر جنابعالی اخطار قانون اساسی بنده را وارد می‌دانید الان ادامه این جلسه به اعتقاد بنده رسمیت ندارد، الا فقط در ارتباط با حقوقدانان و اگر امروز هم حقوقدانان رای نیاورند، مراسم تحلیف را هم ما بایستی (به قول معروف) عقب بیاوریم و رئیس محترم قوه قضائیه بایستی شش نفر دیگر را معرفی کند تا نظر مجلس شورای اسلامی در این خصوص تأمین شود. (اکبر اعلی ۱۳ مرداد ۱۳۸۰)»... «اگر نمایندگان محترم امروز به این سه نفر رای ندهند، پس آن شبهه‌ای را که شورای محترم نگهبان می‌گوید باز هم باقی است، آیا نمایندگان محترم امروز مختار هستند که به کسی رای بدهند یا ندهند؟ یا اینکه حتماً باید امروز به سه نفر رای بدهند؟ (مهدی آیتی، ۱۳ مرداد ۱۳۸۰)»، «خُب، این روشن است که این اختیار دوطرفه است، اگر موظف باشیم که هر کس آمد رای بدهیم خُب دیگر این انتخاب نیست، اینجا هر دو ما حق داریم... اینجا من يك دفاع هم از شورای محترم نگهبان یکنم، اینکه فرموده موظف است، موظف است، از بین آنها! دیگر نگفته موظف است اولین بار، دومین بار، سومین بار، موظف است، از بین آنها! (مهدی کروبی، مرداد ۱۳۸۰)»

همه آنچه که در سطور بالا آمده است؛ بحث‌هایی است که در مجلس ششم و بر سر انتخاب ۳ حقوقدانان شورای نگهبان در تیر و مرداد ۱۳۸۰ مطرح شد؛ آن اعضای که به نحوی قرار بود شورای نگهبان را از شمالی انتصابی خارج کند و به آن رنگ و روی انتخابی دهد و به نوعی آراء و خواست مردم را نیز در آن بخش‌هایی که حقوقدانان این شورا حق نقش‌آفرینی دارند، بگنجانند اما در نهایت تا همین امروز نقش‌آفرینی این نهاد به ویژه از آن زمان که با تفسیر این شورا نظارتش در انتخابات‌ها نظارت استصوابی شد، بحث بسیاری به پا کرده است و عملاً نوع ایفای نقش این شورای ۱۲ نفره به ویژه در بررسی صلاحیت کاندیداهای انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی به گفته بسیاری از تحلیلگران سیاسی از جمله موانع تحقق بال جمهوریست در همه این سال‌های پس از آن بوده است. درباره ۶ عضو فقیه شورای نگهبان با توجه به اینکه رهبری هر دوره آنها را معرفی و منصوب می‌کند؛ معمولاً اظهارنظرها درباره سوابق افراد و ویژگی‌های آنهاست اما درباره اعضای حقوقدانان این شورا که از همان ابتدای نحوه انتخاب‌شان پس از معرفی شورای عالی قضائی و بعدها قوه قضائیه با نمایندگان مجلس بود؛ شرایط متفاوت است و در راستای انتخاب سه حقوقدان شورای نگهبان از سوی مجلس در روزهای اخیر، نگاهی به چگونگی انتخاب حقوقدانان در هر دوره خالی از لطف نیست. اینکه آیا نمایندگان مجلس از این ابزار قانونی برای تغییر رویکردها در این نهاد یا تلطیف فضای آن (ایجاد تنوع نظر و سلیقه) استفاده کرده‌اند یا خیر.

دوره اول

«به نظر من خود آقایان اینجا بیایند. هویت اینها را ببینیم. يك قدری با شخصیت‌شان آشنا بشویم یا آقایان دیگری که وارد هستند قدری توضیحاتی بدهند، پول خرد نیست که آدم بگوید تا حالا هر چه جیبم بود دستم آمد. این قرعه‌کشی می‌شود، این مسئله اساسی و حساس است نمی‌شود بدون اطلاع از سوابق آنها ما شش نفر از آنها را انتخاب کنیم این کار خیلی بد است. باید این افراد اینجا بیایند هویت‌شان، خصوصیت‌شان، اخلاق‌شان برای ما مشخص شود؛ مخصوصاً جناب آقای دکتر بهشتی که واردند یا آقای موسوی اردبیلی که واردند اینجا بیایند و توضیح بدهند که اینها که‌ها هستند؟ مثلاً من آقای هادوی را می‌شناسم، خُب آقای هادوی خیلی آدم خوبی است اما آدم شل کاری است (خنده نمایندگان). بلی، این واقعیت است(صادق خلخالی- ۲۳ تیر ۱۳۵۹)». «من پیشنهاد می‌کنم که مسئله‌ای را که آقای خلخالی پیشنهاد کردند. يك مسئله تکمیلی است و اصولاً حضور این آقایان در اینجا خیلی می‌تواند مفید باشد هرکسی در يك ربع یا يك فاصله بیشتری اگر لازم است اینجا گذاشته بشود، شرح حال زندگی خودش و خدماتی که در این مدت کرده گفته بشود که با آگاهی بیشتری؛ و اگر چنانچه افرادی که می‌خواهند رای بدهند سوالاتی داشته باشند سوال را می‌کنند و همان